

*Guardians of the Memory
Пазители на паметта*

КЪЩА-МУЗЕЙ „КОНСТАНТИН ВЕЛИЧКОВ“ – ПАЗАРДЖИК

Ваня Кибритова

*Къща-музей „Константин Величков“
при Регионален исторически музей – Пазарджик*

Резюме. Статията е посветена на историята и дейността на къщата-музей „Константин Величков“ – Пазарджик. Сградата е обявена за архитектурно-художествен и исторически паметник на културата от национално значение. В експозицията са възстановени интериорите в къщата. Богатата фотодокументална част разкрива семейната среда и личността на Величков, принося му в българската история и култура. Музеят е едно от утвърдените средища за културни прояви и чествания. Традиционните Величкови дни заемат значимо място в културния календар на града.

Keywords: Konstantin Velichkov (1855 – 1907), Pazardzhik, museum

Къща-музей „Константин Величков“ е роден дом на най-видната личност, която Пазарджик дава на Българското възраждане – Константин Величков (1855 – 1907): забележителен общественик, просветител, активен участник в националноосвободителните борби, политик и държавник в следосвобожденска България, писател, преводач и художник.

Сградата е построена през 1850 г., когато семейството на Величков се премества от с. Згарлии (сега с. Величково) да живее в Пазарджик. Тя е една от първите възрожденски къщи в нашия град, обявена през 1964 г. за архитектурно-художествен и исторически паметник на културата от национално значение. Три години по-късно, на 2 март 1967 г., по повод 112 г. от рождението на Константин Величков, тържествено е открита първата мемориална експозиция, посветена на живота и делото на изтъкнатия пазарджкчанин. С решение на ИК на ГНС – Пазарджик, Константин Величков е обявен за „почетен гражданин на Пазарджик заради огромните заслуги към българския народ и родната култура“.

В дома са възстановени интериори с традиционна възрожденска уредба. Могат да се видят рождената стая на Величков, работната му стая с изписани стени и алафранга – вдлъбната ниша в стената. Запазена е и стаята, в която най-голямата сестра на Величков – Теофана, ушива знамето на Пазарджишкия революционен комитет през 1876 г. Домът на семейството е средище на

местната интелигенция през месеците на подготовката на Априлското въстание. Тук Величков и Каблешков увличат с пламенните си речи пазарджишките младежи в свящото дело. На 21 април 1876 г. апостолът Петлешков донася в дома на Величкови прокламацията от Панагюрище за обявяването на въстанието.

Оригиналните материали и богатата фотодокументална експозиция разкриват народополезната работа на Величков като просветен и културен деец в родния град – той е първият младеж с европейско образование в Пазарджик, реформатор на образованието в родния град, председател на читалище „Виделина“, активен театрален деец. В експозицията могат да се видят първите литературни творби на Величков още като ученик в Цариградския императорски лицей – драмата „Невянка и Светослав“, преводите му на руски и френски класици – „Русалка“ на Пушкин, „Луcreция Борджия“ от Виктор Юго.

Документалните материали проследяват градивната обществено-политическа дейност на Константин Величков в столицата на Източна Румелия – Пловдив, в годините след Освобождението. Той е изявен политически и културен деец, многократно избран за народен представител, директор на народното просвещение, пламенен публицист, редактор на един от най-големите пловдивски вестници „Народний глас“.

Специално място е отделено на дружбата и литературното сътрудничест-

во с народния поет Иван Вазов като редактори на вестник „Народний глас“, списанията „Наука“ и „Зора“, съставители на първата Българска хрестоматия за реалните гимназии – издание, единствено за времето си и със съществен принос към учебното дело у нас.

Значителна част от експозицията е посветена на далновидната политическа, обществена и културна дейност на Константин Величков при изграждане на нова България. Акцентирано е на работата му като министър на народното просвещение и откриването на Държавното рисуwalно училище в София – днес Художествена академия. Може да се види единствената запазена вещ от Величков – орденът „Св. Александър“, V степен, за изключителните заслуги на именития пазарджикчанин към българската история и култура.

Чрез ръкописи и поредица от събрани съчинения Величков е представен като поет, белетрист, литературен и театрален критик, автор и издател на учебна литература, преводач. Тук са неповторимите по стил и съвършенство „Писма от Рим“, лирическият дневник „Цариградски сонети“, ненадминатият до днес превод на Дантевия „Ад“.

Фондът в родния му дом притежава документи на комитета „Константин Величков“, създаден след смъртта на писателя през 1907 г. с цел набиране средства за издигане паметник в Пазарджик и издаване на литературното му наследство.

Музеят е едно от утвърдените средища на културни прояви и чествания, а станалите вече традиционни **Величкови дни** заемат значимо място в културния календар на града. Те се провеждат в знак на признателност пред паметта на Константин Величков и с цел популяризиране на неговото дело.

Орден „Св. Александър“ V степен.
К. Величков е удостоен с него като министър на народното просвещение,
14 февруари 1896 г.

THE HOUSE-MUSEUM “KONSTANTIN VELICHKOV” – CITY OF PAZARDZHİK

Abstract. The article is devoted to the history and activity of the house-museum “Konstantin Velichkov”, Pazardzhik. The building is an architectural and historic monument of national importance. A rich photo-documentation section reveals the personality of Konstantin Velichkov, his family and his contribution to the Bulgarian history and culture. The museum is also a center of cultural events.

✉ **Mrs. Vanya Kibritova**
House-Museum “Konstantin Velichkov”
15, “K. Velichkov” Square
4400 Pazardzhik, Bulgaria
E-mail: vanyakibritova@abv.bg